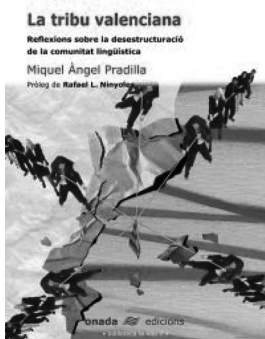

Memòria d'activitats del 2009

1. ACTES PÚBLICS

— Presentació del llibre *La tribu valenciana: Reflexions sobre la desestructuració de la comunitat lingüística*, de Miquel Àngel Pradilla. Onada, 2008

Presentadors:

Bernat Joan, secretari de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya

Isidor Marí, vicepresident de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans

L'obra es compon de quatre amplis articles sobre les tensions disgregadores de la unitat lingüística al País Valencià, molt complementaris entre ells, ja que engloben els diversos aspectes del conflicte.

Data: dimarts 17 de febrer de 2009 a les 19.00 h

Lloc: Sala Puig i Cadafalch de l'Institut d'Estudis Catalans

— Jornada de presentació de la SOCS a Castelló

Programa i intervencions:

9.00-9.15	Presentació de la Jornada a càrrec d'Eva Alcón i Joaquim Torres
9.15-9.45	«Dades sociolingüístiques més recents de la Regió de Castelló», a càrrec d'Ernest Querol
9.45-10.15	«Política i demolingüística: una comparació entre territoris valencians i catalans», a càrrec d'Albert Fabà
10.15-10.30	Col·loqui sobre les dues intervencions precedents. Moderador: Miquel Àngel Pradilla
10.30-11.00	Cafè i descans
11.00-11.30	«La transmissió del valencià a la ciutat de Castelló de la Plana», a càrrec d'Enric Forner
11.30-12.00	«Paradoxes i dilemes: el valencià a través de l'espill», a càrrec de Josep J. Conill
12.00-12.15	Col·loqui sobre les dues intervencions precedents. Moderador: Brauli Montoya
12.15-13.15	Taula redona: «La situació sociolingüística de Castelló en el context dels Països Catalans» Participants: Joaquim Torres (context general dels Països Catalans), Miquel Àngel Pradilla (context general del País Valencià), Brauli Montoya (la transmissió de la llengua al País Valencià)
13.15-13.45	Col·loqui sobre la taula redona. Moderador: Joan A. Argenter
13.45-14.00	Conclusions i roda de premsa de la Jornada: Miquel Àngel Pradilla
14.00-16.00	Dinar de germanor

Organitza: Delegació de Castelló de la Plana de l'Institut d'Estudis Catalans i la Societat Catalana de Sociolingüística

Patrocina: Universitat Jaume I, Servei de Llengües i Terminologia

Data: dissabte 21 de febrer de 2009

Lloc: Llotja del Cànem, seu a la ciutat de la Universitat Jaume I

— Cicle «25 anys de la Llei de normalització lingüística»

En ocasió d'haver-se complert els vint-i-cinc anys de la Llei de normalització lingüística, la Presidència de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i la Societat Catalana de Sociolingüística varen organitzar un cicle d'actes que incloïa:

Una conferència a càrrec de José Montilla, president de la Generalitat, titulada «Balanç de la política lingüística 1983-2008»

En la seva conferència, el president va repassar l'evolució de la política lingüística del darrer quart de segle a Catalunya, i va destacar el seu paper en la consolidació de la llengua juntament amb la importància que ha tingut la immersió lingüística a l'escola i els mitjans de comunicació audiovisuals en català.

Després d'una valoració positiva dels vint-i-cinc anys de normalització, el president de la Generalitat de Catalunya va voler apuntar que el 1980 ningú no es podia pensar que patiríem una campanya amb manifestos en contra de suposats atacs a la llengua castellana. En aquest sentit, el president es va referir a la necessitat de corregir les estructures estatals perquè recullin d'una manera més acurada la realitat plurilingüe de l'Estat i que s'accepti, en la revisió del sistema de finançament, la creació d'un fons per compensar la major despesa de les comunitats autònomes amb dues llengües.

Finalment, cal destacar la referència del president a la possibilitat que la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut «pugui afectar el nostre model lingüístic». Així, el president va recordar al Tribunal Constitucional que desqualifica el model de convivència català si desautoritza el model lingüístic.

Per al president, el futur de la llengua passa per la capacitat de la societat catalana d'aconseguir que els nouvinguts adoptin el català i, alhora, va argumentar que també cal que el català sigui la llengua dels adolescents i els joves.

Una conferència a càrrec de Jordi Pujol, expresident de la Generalitat

La segona conferència del cicle d'actes sobre la política lingüística en el període 1983-2008 va anar a càrrec de Jordi Pujol, president de la Generalitat en el període comprès entre 1980 i 2003. En la seva ponència, Jordi Pujol va repassar les seves experiències en el procés de realització de la Llei de normalització de 1983. En aquest sentit, va voler remarcar la participació i l'acord de moltes institucions i persones que van ajudar que reeixís el procés legislatiu.

Jordi Pujol, igual que el seu antecessor en el cicle de conferències, va fer referència al possible escapçament per part del Tribunal Constitucional del sistema d'immersió lingüística a les aules en la seva sentència sobre l'Estatut. En aquest cas, va recordar una situació similar l'any 1994, i va afirmar que si això es produís seria un *casus belli*, perquè suposaria una decisió d'extrema gravetat i una reculada molt important en el que s'ha aconseguit fins ara. En aquest punt, Jordi Pujol va enaltir el paper dels mestres, que reben una «pressió molt forta», i va donar suport als inspectors perquè siguin estrictes en l'aplicació de la llei.

Per finalitzar, l'expresident va remarcar la bona actuació del Govern en algunes qüestions com la nova proposta de llei del cinema, ja que considera que cal intentar una regulació lingüística en aquest àmbit, tot i que el seu Govern ho va intentar i no se'n va sortir. També va donar suport a algunes campanyes i plans del Govern relacionats amb l'hoteleria.

Una taula rodona amb la participació d'Aina Moll i de Miquel Reniu, Lluís Jou, Miquel Pueyo i Bernat Joan

Una taula rodona amb la participació dels directors generals o secretaris de Política Lingüística de Catalunya que han estat més d'un any en el càrrec va tancar el cicle dedicat als vint-i-cinc anys de la Llei de normalització lingüística.

La primera directora general de Política Lingüística, Aina Moll, va fer un balanç positiu, tot i que també va coincidir amb la resta de ponents que encara quedava camí per recórrer. La ponent va destacar l'acord que hi havia en la seva etapa de protegir les llengües amenaçades durant el franquisme, «llavors, es varen fer moltes coses, tot i que probablement se'n podien haver fet més».

Per la seva banda, el segon director general durant el Govern de CiU, Miquel Reniu, va explicar la tasca feta durant la seva etapa al capdavant de la Direcció General a través del projecte de millora «Un nou impuls a la política lingüística» i del Pla General de Política Lingüística.

El director general de Política Lingüística entre el 1996 i el 2003, Lluís Jou, va exposar quatre reptes de la política lingüística: el marc legal insuficient, el volum migratori creixent, l'explosió de les noves tecnologies i el tracte bilateral amb altres territoris.

El secretari de Política Lingüística del primer Govern tripartit, Miquel Pueyo, va destacar el pas de la Direcció General a Secretaria. Sobre el seu mandat va mencionar la gestió de les sancions en matèria de retolació i atenció al públic a través de l'Agència Catalana del Consum. Segons ell, aquesta qüestió va produir un interminable debat als mitjans de comunicació i va desgastar el Govern.

L'últim ponent, l'actual secretari de Política Lingüística, Bernat Joan, va fer un balanç final en el qual va remarcar el fet que en aquests vint-i-cinc anys hi ha hagut una continuïtat en la política lingüística en el sentit que s'ha treballat en tot moment i d'una manera decidida per la recuperació del català, tot aprofitant allò aconseguit en etapes anteriors.

Dates: 2, 17 i 31 de març a les 18.30 h

Lloc: Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans

— Taula rodona: «25 anys de normalització lingüística. Un balanç, des de la sociolingüística»

Ponents:

- Rafel Torner, «Balanç i legitimació de la política lingüística catalana»
- Isidor Marí, «Gestió del multilingüisme i disponibilitat lingüística a les empreses catalanes»
- Albert Fabà, «Cap a on hem d'anar: el paper del català, el castellà (i altres llengües) a la política lingüística de Catalunya»

Data: dimarts 28 d'abril a les 19.00 h

Lloc: Sala Puig i Cadafalch de l'Institut d'Estudis Catalans

Posteriorment al cicle de tres actes sobre els vint-i-cinc anys de política lingüística acabat d'esmentar, va tenir lloc una altra taula rodona sobre el tema, des de la perspectiva de la sociolingüística.

El primer ponent va ser Rafel Torner, que va fer un balanç de la política lingüística duta a terme al llarg d'aquests vint-i-cinc anys. Així, va valorar el treball de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya a càrrec d'Aina Moll en el primer període, Miquel Reniu i Lluís Jou, entre d'altres, i va destacar la política de fets consumats que era legitimada pel període dictatorial anterior. En el balanç, Rafel Torner va destacar polítiques reeixides com les relacionades amb l'escola, els mitjans de comunicació, la Llei de normalització lingüística de 1983 i la distinció entre els usos lingüístics en l'àmbit privat i l'àmbit públic. També va remarcar aquelles polítiques que considera que no han donat fruits, com l'aspecte transversal de la política lingüística. De la segona etapa de la política lingüística de la Generalitat de Catalunya va remarcar el pas de la Direcció General a Secretaria, que passa a dependre del Departament de la Presidència, i la redirecció de la política lingüística cap a aspectes relacionats amb l'acolliment lingüístic, cosa que va significar l'abandonament de l'àmbit socioeconòmic.

El segon ponent, Isidor Marí, va parlar sobre la gestió del multilingüisme i la disponibilitat lingüística a les empreses catalanes. En primer lloc, va situar la qüestió des d'una doble perspectiva: els drets dels consumidors a través del principi de disponibilitat lingüística i els drets dels treballadors que se'ls reconguin les capacitats lingüístiques que tenen i a treballar en la seva llengua. Isidor Marí va reconèixer que el primer dret ha estat més desenvolupat i que el segon ha quedat més difús, perquè hi ha un reconeixement del dret de llibertat d'organització de les empreses. Quant al principi de disponibilitat lingüística, actualment la fita és el multilingüisme de les empreses, que ja es va apuntar quan Espanya va entrar a la Unió Europea l'any 1985. Considera que la gestió lingüística a les empreses no ha estat una política de primer ordre a Catalunya. Isidor Marí va presentar l'estudi ELAN que es va realitzar en el marc de la Unió Europea fa un any.

Albert Fabà planteja la seva reflexió a mitjà o llarg termini (vint anys) i la situa en tres àmbits: les competències lingüístiques, els usos lingüístics de les organitzacions i els usos lingüístics interpersonals. Quant a les competències lingüístiques, considera correcte el plantejament actual segons el qual al final de l'ensenyament la població catalana ha de conèixer correctament el català i el castellà. Pel que fa als usos, creu que el paper del català a les organitzacions i especialment a l'Administració ha de ser hegemònic, i el paper del castellà ha de ser el dels drets individuals. Finalment, els usos interpersonals s'han de treballar amb les campanyes.

Per acabar, Albert Fabà va realitzar una reflexió sobre la legitimació de la política lingüística que es produeix des del moment en què hi ha un consens sobre el tema per part del Parlament de Catalunya i perquè la política lingüística catalana no vulnere drets fonamentals de les persones.

— Presentació del llibre *Els futurs del català: Un estat de la qüestió i una qüestió d'estat*

A càrrec d'Emili Boix-Fuster (coordinador del volum), Pere Comelles i Albert Fabà (autors de dos capítols).

Es tracta d'una bona síntesi de la situació lingüística als països de parla catalana, que es fonamenta en les dades de les enquestes d'usos lingüístics i de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. En són autors: Albert Fabà, Miquel Àngel Pradilla, Joan Melià, Gentil Puig, Josep Manel Ballarín, Natxo Sorolla, Andreu Bosch, Noemí Ubach i Pere Comellas, a banda d'Emili Boix-Fuster.

Dia i hora: dimarts 12 de maig a les 18.30 h

Lloc: Sala Puig i Cadafalch de l'Institut d'Estudis Catalans

— Acte sobre el tema «Llengua i autodeterminació», a càrrec d'Alfons López Tena i Marc Belzunces

Les intervencions es basaren en un treball efectuat per Marc Belzunces, investigador del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), per encàrrec de la Fundació Cercle d'Estudis Sobiranistes, que presideix Alfons López Tena, en què s'estudien les variables que podrien incidir en les respostes de la població en cas de produir-se un referèndum d'autodeterminació a Catalunya. L'estudi es fonamenta en l'examen de les enquestes existents sobre la qüestió.

Data: dimecres 20 de maig a les 18.30 h

Lloc: Sala Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans

— Conferència «Pluralitat, benestar i política lingüística», a càrrec d'Elvira Riera, autora del llibre *Ètica política i diversitat lingüística: Per una política lingüística responsable*

Relator de la conferència: Albert Branchadell.

Aquest acte ha estat coorganitzat amb la Xarxa CRUSCAT.

Data: dimecres 10 de juny a les 18.30 h

Lloc: Sala Puig i Cadafalch de l'Institut d'Estudis Catalans

L'objectiu d'aquesta conferència va ser oferir un enfocament per convidar a una reflexió al voltant de qüestions del tipus: com és la societat per a la qual treballem? Quines són les percepcions i voluntats de la ciutadania i fins a quin punt el Govern hi ha d'influir? Quina és la pluralitat sostenible que volem?

Es tractava de posar sobre la taula elements per al debat del que podria ser —per utilitzar un terme que em sembla interessant— una *política lingüística responsable*.

— Presentació del llibre *El morfema ideològic*, de Josep Àngel Mas Castells

Planteja la qüestió dels models de llengua valencians i sobretot fa unes reflexions molt interessants, tot i que una mica heterodoxes, sobre el tema de la comunitat lingüística com a concepte. Josep Àngel Mas Castells (Xaló, Marina Alta, 1970) és doctor en filologia catalana per la Universitat de València. Actualment, és professor del Departament de Lingüística Aplicada de la Universitat Politècnica de València.

Data: dilluns 22 de juny a les 19.00 h

Lloc: Sala Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans

En primer lloc, Josep Àngel Mas va presentar el marc teòric de la seva recerca i va tractar els diversos conceptes fonamentals com el context lingüístic, la ideologia i la identitat.

L'autor va fer unes reflexions molt interessants i heterodoxes sobre el tema de la comunitat lingüística com a concepte. Segons ell, el concepte tradicional té dos grans aspectes: la xarxa comunicativa i el conjunt de normes i actituds lingüístiques. En el seu plantejament substitueix el conjunt de normes i actituds pel concepte de *comunitat tòpica*, és a dir, de comunitat que tracta o que s'organitza entorn dels mateixos temes i qüestions lingüístiques.

A continuació, Josep Àngel Mas va explicar la metodologia del treball i els resultats en relació amb els models de llengua. Els models que planteja són sis, en un contínuum que va des del secessionista fins a l'uniformista. Finalment, va relacionar els diversos models lingüístics usats pels partits polítics amb presència al País Valencià amb els seus resultats.

— Conferència a càrrec d'Antoni Milian sobre «El català a la Unió Europea»

Coorganitzada amb la Societat Catalana de Llengua i Literatura. En aquesta sessió es va realitzar un breu repàs del règim jurídic lingüístic de la Unió Europea per, tot seguit, analitzar les novetats més importants que s'hi han introduït des de l'any 2003 —moment en què la Unió Europea constava de quinze estats membres i tenia reconegudes

onze llengües oficials— fins al dia d'avui, en què són vint-i-set els estats que componen la Unió Europea i vint-i-tres les llengües oficials reconegudes. A més dels canvis quantitatius, també hi ha hagut una evolució qualitativa que afecta les altres llengües no oficials de la Unió Europea. A partir de l'anàlisi d'aquesta evolució es van extreure algunes consideracions sobre el poc reconeixement de la llengua catalana dins la Unió Europea i quines són les expectatives de cara al futur, amb l'entrada en vigor del Tractat de Lisboa.

Data: dilluns 28 de setembre de 2009 a les 18.30 h

Lloc: Sala Nicolau d'Olwer de l'Institut d'Estudis Catalans

— Total d'actes durant el 2009

Durant el 2009 hem fet set actes independents, un cicle amb tres actes i una jornada amb cinc intervencions.

2. ALTRES ACTIVITATS

Premi La Lupa d'Or

El 12 de febrer de 2009 se celebra la sisena edició del Premi La Lupa d'Or, per a llibres de sociolingüística catalana editats durant l'any 2007. El guanyador ha estat:

Les polítiques de la llengua i la identitat a l'era «glocal», d'A. Bastardas (Barcelona, Institut d'Estudis Autònoms).

Relacions institucionals

Xarxa CRUSCAT: s'hi han mantingut relacions per tal d'organitzar actes conjuntament. S'ha aplicat una reserva de crèdit efectuada el 2008 per portar a terme amb la Xarxa CRUSCAT la coedició d'un llibre sobre la revernacularització.

Secretaria de Política Lingüística (SPL) de la Generalitat de Catalunya: membres de la Junta de la SOCS s'han entrevistat diverses vegades amb els dirigents de la Secretaria, per tal de mantenir la bona sintonia i col·laboració existent des de sempre amb la SPL.

Xarxa d'entitats sociolingüístiques

S'han continuat les actuacions per conèixer les associacions de sociolingüística del mateix tipus que la SOCS existents arreu. Hem aconseguit, així, una relació de les associacions de sociolingüística no governamentals existents al món, amb les adreces dels responsables, que ens pot ser útil de cara a la difusió internacional de la sociolingüística catalana.

Obtenció de dades demolingüístiques del Baròmetre per la Comunicació i la Cultura

La Junta de la SOCS, juntament amb la Xarxa CRUSCAT i amb l'acord de la Secció Filològica, ha continuat les gestions per mirar d'aconseguir un conveni entre l'IEC i la FUNDACC (Fundació Audiències de la Comunicació i la Cultura), l'entitat que gestiona el Baròmetre, que permetés fer accessibles les dades esmentades als investigadors de l'Institut.

Difusió

A finals d'any es va realitzar una reunió amb els responsables de comunicació de l'IEC. En aquesta reunió es va acordar un criteri de col·laboració per optimitzar la difusió dels actes. A banda, també es va acordar que realitzarem la difusió de l'agenda setmanal dels actes de l'IEC i del butlletí de l'Institut entre els socis i simpatitzants de la SOCS.

Creixement de la SOCS

Actualment la societat té noranta-vuit socis. Des de l'última assemblea anual s'han produït cinc baixes i dotze altes. S'ha realitzat una intensa tasca de proposta de socis, i s'ha donat la benvinguda a Josep J. Conill, Anna Salomé, Joan Albert Argenter, Hèctor Alòs, Pere J. Martínez Barreda, Josep M. Nadal, Josep Àngel Mas, Bernat Martínez, Enric Forner, Ignasi Clemente, Anik Nandi i Josep Torné.

3. PUBLICACIONS

— *Treballs de Sociolingüística Catalana*, revista de la Societat Catalana de Sociolingüística. Durant el 2009 hem estat col·laborant amb el Servei de Publicacions de l'IEC per avançar en la publicació del volum 20, sobre llengua i ensenyament.

D'altra banda, el comitè editorial ha decidit que el volum 21 es dedicarà a presentar una àmplia panoràmica del que ha estat la sociolingüística catalana durant els seus primers trenta-cinc anys d'existència. S'han fixat els temes, així com els autors, i s'han encarregat els treballs. A finals d'any s'han començat a recollir els originals.

— Publicació en línia del Cicle «25 anys de la Llei de normalització lingüística». L'IEC ha creat un nou portal en línia anomenat *El portal del coneixement*. En aquest portal es publicaran els actes del cicle en vídeo i també s'inclourà una publicació en línia dels continguts de les conferències.